

PRIJS WIVINA DEMEESTER VOOR EXCELLENT BOUWHEERSCHAP 2014

Op vrijdag 27 februari 2015 zijn in het Atelier Bouwmeester te Brussel de laureaten bekendgemaakt van de Prijs Wivina Demeester voor Excellent Bouwheerschap 2014. De prijs gaat naar de stad Antwerpen samen met het zorgbedrijf Antwerpen en Lerende Stad Antwerpen voor het stadsvernieuwingsproject IGLO op Linkeroever, naar de vzw Parochiale Werken Sint-Martinus Moorsel samen met de stad Aalst en de Kerkfabriek Sint-Martinus Moorsel voor het Trefcentrum Moorsel, en opnieuw naar de stad Antwerpen voor Jeugdcultuurcentrum Het Bos op het Eilandje. De drie projecten tonen aan hoe je als publiek opdrachtgever op een uitzonderlijke manier kan omgaan met complexe processen, en hoe een uitgesproken visie daarbij hand in hand gaat met ontwerpende creativiteit.

EEN NIEUWE NAAM VOOR EEN VASTE WAARDE

Het Team Vlaams Bouwmeester reikt al sinds 2003 een prijs uit aan publieke en semipublieke bouwheren die door hun aanpak en zin voor vernieuwing tonen dat ze kwaliteit vooropstellen. De 'Prijs Bouwheer', zoals de onderscheiding aanvankelijk heette, wilde vooral een ambitieus stedenbouwkundig en architecturaal kwaliteitsbeleid bij overheden aanmoedigen en de aandacht richten op de bouwheer en het voorbeeldig traject dat die heeft doorlopen. Voor deze achtste editie kreeg de prijs een nieuwe naam als eerbetoon aan de eerste voogdijminister en initiatiefnemer van het Vlaams Bouwmeesterschap: het was immers Wivina Demeester die in 1998 met de oprichting van het Team Vlaams Bouwmeester de aanzet gaf voor een goed onderbouwd architectuurbeleid in Vlaanderen. In de daaropvolgende jaren werd dat beleid verder ontwikkeld tot een kader voor een sterk en doordacht publiek bouwheerschap, waar we zowel maatschappelijk, cultureel, als professioneel steeds meer de vruchten van plukken.

Voor de 'Prijs Wivina Demeester voor Excellent Bouwheerschap 2014' konden projecten worden ingediend in de categorieën 'Masterplan', 'Architectuur' en 'Kunst in opdracht'. Een deskundige jury, bestaande uit Véronique Claessens (Stad Genk), Véronique Patteeuw (ENSA Paris Malaquais, ENSAP Lille), Dirk Somers (Bovenbouw architectuur) en voorzitter Katrien Vandermarliere (VAi, Architecture Communication Projects), beoordeelde 22 inzendingen op hun opdrachtformulering, procesverloop en eindresultaat. De jury stelde een shortlist op, bezocht gezamenlijk de realisaties en duidde uiteindelijk drie laureaten aan. Zij krijgen elk een projectbegeleiding aangeboden voor toekomstige trajecten door een externe projectregisseur of expert, ter waarde van 5000 euro.

DRIE WINNAARS IN DE CATEGORIE ARCHITECTUUR

De meeste inzendingen werden ingediend voor de categorie 'Architectuur'. De jury duidde in deze categorie drie laureaten aan. Het ontmoetingscentrum De Troubadour in Kortrijk en de passieve kleuterschool Zonnekind in Kalmthout werden genomineerd, maar werden geen laureaat.

1. De stad Antwerpen samen met het zorgbedrijf Antwerpen en Lerende Stad Antwerpen krijgen de titel van laureaat voor het Intergenerationeel Project Linkeroever IGLO.

De wijk Europark heeft een grondige facelift ondergaan om sociale samenhang tussen de verschillende daar aanwezige generaties en culturen te bevorderen via nieuwe infrastructuur gericht op wonen, zorg, cultuur en maatschappelijke ontplooiing, onderwijs en opvang. Drager van het project is de publieke ruimte. Andere op het terrein aanwezige partijen sluiten aan en vergroten het momentum van de stadsvernieuwing. De opdrachtgevers staan doorheen een lang en complex proces pal voor goede architectuur.

IGLO is een project met een lang procesverloop, waarbij vanaf het vroegste beleidsvoornemen tot het eindresultaat de doelstellingen overeind bleven, wat getuigt van een sterke regie. Verschillende stadsdiensten met eigen investeringsprogramma's stemmen hun plannen op elkaar af. Het project getuigt van participatief denken en werken in alle fasen van het project, zowel vanuit de rol van de opdrachtgever binnen de stad als vanuit de stadsdiensten naar de bewoners toe.

Aangesteld via de Open Oproep tekende Technum voor het masterplan en de inrichting van de openbare ruimte, en het was als ingenieursbureau betrokken bij de architectuuropdrachten. De ontwerpers van de verschillende bouwprojecten (architecten De Vylder Vinck Taillieu, De Smet Vermeulen architecten, Tom Thys architecten) hadden een sterke inbreng in het masterplan, zodat alle bouwprogramma's vanaf het begin doorgedacht waren en in het masterplan verankerd zaten.

De jury draagt het project IGLO Intergenerationeel Project Linkeroever voor als laureaat in de categorie 'Architectuur' omwille van het zeer complexe maar consequente proces, vanaf het formuleren van de intenties tot en met het (uit)dragen van een zeer geslaagd architecturaal resultaat van alle projecten afzonderlijk die, gezien de verschillende procedures en fasen, interessant op elkaar inspelen.

2. De vzw Parochiale Werken Sint-Martinus Moorsel samen met de stad Aalst en de Kerkfabriek Sint-Martinus Moorsel werden eveneens voorgedragen als laureaat met het project Gemeenschapscentrum Moorsel.

Het project is gelegen op een geklasseerde en daarom zeer precare pastoriesite waar ruimtelijk interveniëren niet voor de hand lag. Dit zorgde voor een uitdagende uitgangspositie. De historische pastorie en de aangrenzende tuin werden opengesteld voor het publiek. Hiermee is een 'groene kamer' toegevoegd aan het palet van overwegend verharde publieke ruimtes in de dorpskern. Het project biedt een nieuw perspectief voor het in onbruik geraakte pastoriedomain. Het programma is divers: ruimtes voor verenigingen, een polyvalente zaal, een nieuwe accommodatie voor de jeugdvereniging KLJ en een openbaar park.

Het hele proces illustreert hoe een lokale gemeenschap en de gemeentelijke overheid het opdrachtgeverschap van een publiek ruimtelijk project met succes kunnen delen, om gezamenlijk te komen tot een kwaliteitsvol resultaat. Het nieuwbouwproject is gebouwd met VZW Parochiale Werken Sint-Martinus Moorsel als bouwheer, maar het project telt veel meer 'eigenaars': de

provincie Oost-Vlaanderen als subsidieverstrekker, de Stad Aalst die als bouwheer voor de (publieke) tuinaanleg fungeerde, de Kerkfabriek Sint-Martinus Moorsel als eigenaar van pastorie en grond en de inwoners van Moorsel, die het project mede gefinancierd hebben via giften.

Via de Open Oproep werd het Antwerps-Rotterdams architectenbureau De Kort Van Schaik Van Noten aangesteld. Ze stelden een goed stedenbouwkundig en landschappelijk ingepast project voor dat rekening houdt met het niveauverschil en de verschillende aantakkingen aan de kant van het dorpsplein en de straat.

De jury waardeert het project Trefcentrum Moorsel als een uniek voorbeeld voor andere kleine gemeenten in Vlaanderen. Met het oog op de verdichting en het doelmatiger gebruik van de versnipperde ruimte is het belangrijk dat grond- en pandbezitters hun eigendommen terug ter beschikking stellen aan betaalbare prijzen. Dit opent mogelijkheden voor de herinrichting van publieke ruimte, het gebruik van groene plekken en een zorgvuldiger inrichting van infrastructuur die de hele dorpsgemeenschap ten goede komen.

3. De stad Antwerpen werd als laureaat voorgedragen met de Jeugdcultuurzone 'Het Bos'.

De stad Antwerpen heeft de ambitie om uit te groeien tot een jongerenmetropool. Met de verbouwing van een stadsmagazijn tot jeugdcultuurzone 'Het Bos' krijgen Antwerpse jongeren ruimte om te groeien. De jeugdcultuurzone aan de Ankerrui is een plek waar jongeren met alle vormen van cultuur kunnen experimenteren. Het project vervult tevens een sociale rol door een impuls te geven aan de zone Eilandje.

De realisatie van deze plek is tot stand gekomen door een zeer nauwe samenwerking tussen de stad Antwerpen, die faciliterend optrad, en zijn partner Scheld'Apén vzw, die zelf oordeelkundig het programma van eisen formuleerde. De combinatie van zelfbouw en professioneel vakmanschap als gevolg van het beperkt budget, levert een interessante architectuur op, met een bepaalde graad van afwerking, die verschillend is naargelang van de functies binnen het gebouw. Deze combinatie zorgt bovendien voor een sterke toe-eigening van het project door de gebruikers.

Uit de pool voor jonge ontwerpers van de stad werd het architectenbureau BEL Architecten aangesteld voor het opmaken van een studie voor de verbouwing van het stadsmagazijn tot jeugdcentrum.

Het project Jeugdcultuurzone Het Bos is bewonderenswaardig door de inzet van kwaliteitsvolle maar low profile architectuur: Het Bos belichaamt het belang van architectuur als een strategische keuze .

EEN EERVOLLE VERMELDING VOOR MALLE

In de categorie 'Kunst in Opdracht' werden geen nominaties aangeduid. Onder het beperkte aantal inzendingen vond de jury geen projecten waarbij proces, locatie en kunstwerk mooi op elkaar inwerkten. Ook in de categorie 'Masterplan' werden geen nominaties aangeduid. De jury besliste wel een eervolle vermelding te geven aan de Gemeente Malle voor een inbreidingsproject dat de verouderde gemeentekern omvormde tot een sterk publiek centrum. Een cluster van publieke

functies bepaalt het gezicht van deze nieuwe inbreiding en verankert het geheel in de bestaande structuur van de gemeentekern. Gebundelde woonvolumes behouden de doorwaadbaarheid van het binnengebied en laten maximaal groene ruimte vrij. Een heldere ontsluiting vermijdt extra doorgaand verkeer en bezorgt fietsers en voetgangers een eigen route doorheen het gebied. Het PPS-project 'Malle Centrumontwikkeling' is het resultaat van een eenduidig en helder proces over een behoorlijk lange periode. Via publiek-private samenwerking heeft het gemeentebestuur daarbij substantiële financiële hefboomen gecreëerd voor zijn project. Via een open aanbestedingsprocedure stelde het team Groep van Roey en Van Roey Vastgoed i.s.m. Stramien cvba - AIDarchitecten - Jef van Oevelen architectenburo bvba een masterplan op dat mooi ingaat op de potenties en ambities van deze opgave. De jury is bijzonder onder de indruk van de sterke regie die de gemeente voerde. De vernieuwende aanpak straalt echter minder af op het eindresultaat; de dorpskern heeft geen bijzondere nieuwe identiteit gekregen.

Meer info:

Annelies.augustyns@bz.vlaanderen.be

www.vlaamsbouwmeester.be

Beeldmateriaal van de laureaten:

<ftp://internetdropserver.vlaanderen.be>

Gebruikersnaam: TVB_0109

Paswoord: ee1K5eUB